

Warszawa, dnia 28 lipca 2016 roku

Pani
Anna Streżyńska
Minister Cyfryzacji

Ul. Królewska 27
00-060 Warszawa

Szanowna Pani Minister,

w związku z ogłoszonymi konsultacjami dotyczącymi „Kierunków działań europejskich Ministerstwa Cyfryzacji”, pragniemy poniżej przekazać stanowisko Izby w przedmiotowej sprawie.

Analiza dokumentu wskazuje, iż MC planuje zająć się szczegółowo wszystkimi kwestiami technologicznymi i technicznymi, jakie będą procedowane na szczeblu UE w najbliższym czasie. Jest to, jak się wydaje, zgodne z realizacjami celów, jakie postawiono ministerstwu w trakcie jego przekształcania z poprzedniej struktury MAiC do MC.

Nasz niepokój, jako organizacji reprezentującej szerokorozumianą branżę wydawniczą, w skład której wchodzi wielu posiadaczy praw własności intelektualnej (IPR), budzi marginalne potraktowanie w przedmiotowym dokumencie kwestii związanych z ochroną IPR. Dziwi to tym bardziej, gdyż już we wprowadzeniu do niniejszego dokumentu stwierdza się: „[w] najbliższych latach to nie produkcja materialna lecz prawa własności intelektualnej (IPR) będą najcenniejszym towarem decydującym o pomyślności lub pauperyzacji narodów, stąd konieczność nie tylko ustanowienia warunków ich korzystnej wymiany ze światem, ale i sprawiedliwej dystrybucji tych praw i korzyści w kraju”.

Pomijając dyskusję dotyczącą słuszności takiego stwierdzenia – naszym zdaniem to przede wszystkim produkcja dóbr materialnych świadczy o dobrej kondycji finansowej państwa i społeczeństwa – niewątpliwym jest, iż prawa własności intelektualnej i ich ochrona stanowią ważny element gospodarki, a należyte egzekwowanie tej ochrony jest niezbędne dla rozwoju gospodarczego i zachowania tożsamości kulturowej a także rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.

Skoro zatem już sami autorzy przedmiotowego dokumentu przypisują znaczną rolę prawom własności intelektualnej, tak marginalne potraktowanie w kierunkach działań MC kwestii związanych z IPR jest bardzo niepokojące. Tym bardziej, iż całkowicie niejasnym i nie wyjaśnionym w późniejszej treści dokumentu, jest sformułowanie – zawarte w przytoczonym powyżej cytacie – o „sprawiedliwej dystrybucji” IPR. Rozumiemy, iż chodzi tutaj o legalną dystrybucję dbającą o należytą ochronę twórców i posiadaczy praw, czyli opartą albo o system licencyjny bądź o system należytych rekompensat dla podmiotów, bez inwestycji których nie powstałyby utwory – chronione właśnie prawami własności intelektualnej.

Tabelka zamieszczona na 3. stronie dokumentu, potwierdza fakt objęcia przez MC jedynie kwestii technologicznych i technicznych, gdyż takie zagadnienia jak wnioski ustawodawcze w sprawie reformy systemu prawa autorskiego czy przegląd dyrektywy o audiowizualnych usługach medialnych są powierzone MKiDN. W tym sensie, wyrażamy nadzieję, iż rzeczywiście MKiDN – jako jednostka wiodąca – będzie miała decydujące znaczenie w kształtowaniu i opracowywaniu stanowiska Polski we wspomnianych przed chwilą kwestiach, a opinie innych resortów będą miały jedynie charakter pomocniczy.

Z istotnych dla całego przemysłu kreatywnego spraw, którymi zająć ma się MC podczas swoich działań na szczeblu europejskim jest „kompleksowa analiza roli platform na rynku, w tym zagadnienia nielegalnych treści w internecie”. Mamy nadzieję, iż temu zagadnieniu MC poświęci także należytą uwagę na szczeblu krajowym, co – w świetle przeniesienia prac nad nowelizacją ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną do Ministerstwa Rozwoju – nie jest wcale takie oczywiste. Przeniesienie prac w sprawie tej jakże ważnej i fundamentalnej ustawy do innego resortu, który nie dokonał prawidłowej transpozycji do porządku krajowego dyrektywy o handlu elektronicznym – wydaje się co najmniej zaskakujące. W ramach bowiem kompleksowej analizy roli platform na rynku, konieczne jest zbadanie – co stwierdzają autorzy przedmiotowego dokumentu na stronie 5. – „wątpliwości w zakresie aktualności obowiązujących regulacji prawnych (w szczególności dyrektywy o handlu elektronicznym i efektywności przewidzianych w niej procedur usuwania nielegalnych treści z sieci przez pośredników internetowych)”. Dalej, na stronie 6., stwierdza się, iż „MC opowiada się za ujednoliceniem wprowadzonych dyrektywą tzw. mechanizmów *notice and takedown* (...)”, co przecież reguluje na poziomie krajowym właśnie ustawa o świadczeniu usług drogą elektroniczną. Dlaczego zatem, pomimo wielu już lat pracy nad tą ustawą w ramach ministerstwa (wcześniej w MAiC, obecnie w MC) przeniesiono procedowanie tej regulacji do innego resortu?

Pozostawiając powyższe pytanie bez odpowiedzi, mamy nadzieję, iż Polska – reprezentowana jak rozumiemy przez MC – w grupie państw „podobnie myślących” w sprawach cyfrowych,

przywiąże należyłą wagę do ochrony IPR, jednego z fundamentów niezbędnych do realizacji założeń jednolitego rynku cyfrowego. W tym kontekście pragniemy zwrócić uwagę na jeszcze jedno stwierdzenie ze strony 5. przedmiotowego dokumentu, według którego „[r]ola platform internetowych (m.in. wyszukiwarek, mediów społecznościowych, platform handlu elektronicznego, czy porównywarek cen) systematycznie rośnie” a „[i]ch coraz większa popularyzacja przynosi wymierne korzyści zarówno konsumentom, jak i przedsiębiorcom”. Rozumiemy, iż niewymienienie obok konsumentów i przedsiębiorców kategorii twórców i posiadaczy IPR to zwykłe przeoczenie, które – podczas prac nad ostatecznym kształtem dokumentu – zostanie naprawione.

Naszym zdaniem, w dokumencie dotyczącym kierunków działań MC na szczeblu europejskim brakuje wielu zagadnień, mających fundamentalne znaczenie dla rozwoju naszego kraju. W szczególności mamy tutaj na myśli następujące zagadnienia:

- kwestia ochrony danych jako „środka płatniczego” (nowe Rozporządzenie opiera się na zasadzie otrzymania zgody od podmiotu danych, bez której nie można tych danych przetwarzać; problem jednak w tym, iż większe platformy posiadają system logowania i konieczność akceptacji regulaminu, który zawiera sformułowania o udzieleniu zgody);
- przetwarzanie danych dla celów dziennikarskich i wydawniczych (przepisy o ochronie danych nie powinny szkodzić wolnej prasie, a zatem silny wyjątek na rzecz dziennikarskiego przetwarzania danych ma podstawowe znaczenie, gdyż w przeciwnym razie, niemożliwe stałoby się funkcjonowanie niezależnego dziennikarstwa; podobnie kluczową sprawą jest to, aby wydawcy w całej Europie mogli nadal docierać do nowych czytelników za pomocą różnych technik marketingowych, w tym marketingu bezpośredniego w przypadku subskrypcji, co pozwoli im na dostosowanie się do krajowej specyfiki, w tym warunków klimatycznych i geograficznych);
- regulacja praw autorskich i systemu rekompensat dla posiadaczy IPR (potrzebne są silne przepisy dotyczące praw autorskich, gdyż tworzą one podstawowe ramy dla zabezpieczenia wynagradzania twórców i posiadaczy IPR za poczynione inwestycje i zapewnienia harmonijnej dostawy treści kreatywnych, gdyż digitalizacja nie zmniejszyła, ale zwiększyła konieczność ochrony prawnoautorskiej; wszelkie nowe wyjątki od praw autorskich stanowiłyby bezpośrednie zagrożenie dla ekonomicznej stabilności branży kreatywnej);
- różne stawki podatku VAT dla prasy i książki w formie drukowanej i cyfrowej (UE powinna pozwolić państwom członkowskim na poszerzanie zakresu stosowania obniżonych, super obniżonych i zerowych stawek podatku VAT już obowiązujących i stosowanych w odniesieniu do prasy i książki drukowanej, i objęcia nimi prasy i książki

elektronicznej, co przyniesie korzyści zarówno obywatelom, jak i wydawcom, przez zwiększenie zasięgu, dla którego znaczącym ograniczeniem są koszty/cena, potwierdzonych badaniami użytkowników);

- wprowadzenie kolejnych ograniczeń i obowiązków informacyjnych w reklamie (obowiązujące rozwiązania samoregulacyjne, które okazały się skuteczne, powinny zostać utrzymane i rozwijane zamiast wprowadzania ustawowych restrykcji reklamowych);
- utrzymanie w porównaniu do świata analogowego uczciwej konkurencji oraz przejrzystości w świecie cyfrowym, które są kluczowe dla utrzymania pluralizmu mediów i budowania informacyjnego społeczeństwa obywatelskiego;
- bardziej szczegółowe informacje o działaniach związanych z rolą i odpowiedzialnością pośredników (działalność pośredników internetowych i zwiększenie ich odpowiedzialności za wymieniane lub przechowywane w internecie treści ma kluczowe znaczenie dla zrównoważenia interesów dostawców usług internetowych i uprawnionych z tytułu IPR);
- pomimo, iż wiodącym resortem jest MKiDN, konieczne jest podjęcie działań dot. nowelizacji dyrektywy w sprawie audiowizualnych usług medialnych przez utrzymanie zasady, że:
 - poza zakresem przedmiotowym dyrektywy powinny pozostać audiowizualne materiały redakcyjne, nie stanowiące audycji i służące jedynie ilustracji materiałów dziennikarskich;
 - zniesienie zasady „12 minut” doprowadzi do jeszcze większego zachwiania równowagi na rynku i dalszego wzmocnienia dominującej pozycji na rynku reklamy telewizji i internetu, kosztem innych środków masowego komunikowania, w szczególności prasy;

Rekapituluując, wyrażamy nadzieję, iż powyższe zagadnienia i zamieszczona przy nich krótka argumentacja znajdą należyte miejsce w ramach działań europejskich Ministra Cyfryzacji. W ramach działań zmierzających do wzmocnienia pozycji Polski zarówno w Komisji Europejskiej, Radzie Europejskiej, Parlamencie Europejskim, jak i w ciałach doradczych i eksperckich, oferujemy pomoc i zaangażowanie naszych ekspertów oraz wykorzystanie posiadanych kontaktów.

Z wyrazami szacunku

Dyrektor Generalny

 Maciej Hoffman

PREZES IWP

 Wiesław Podkański